

Д.В. Криленко, аспірант
Міжнародний університет бізнесу і права

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Метою нашого дослідження стало дослідження регіонального аспекту реалізації сучасної фіскальної політики. Проблеми в Україні щодо фінансової децентралізації пов'язані із відсутністю інститутів центральної влади, які здатні відмовитися від певної кількості своїх повноважень на користь органів місцевого самоврядування та їх самостійності. Усі ці проблеми призводять до дисбалансу між різними її аспектами.

Необхідно також враховувати, що регіони України мають різний потенціал розвитку, що в кінцевому варіанті призводить до несиметричного розвитку. На основі проведеного аналізу, можна зробити наступні висновки: невирішеність економічних та політичних проблем є не найкращим фоном для проведення реформи фінансової децентралізації; етапи втілення реформи демонструє її непослідовність, що може призвести до політичних та соціально-економічних загроз; здійснення реформ без відповідного законодавчого забезпечення унеможливорює поєднання інтересів усіх учасників; децентралізація має супроводжуватися адекватною бюджетною децентралізацією, потребує масштабної фінансової допомоги з боку держави; найважливішим завданням реформи це створення умов для активізації потенціалу саморозвитку регіонів – економічного, людського, громадської активності й відповідальності тощо.

Практична реалізація цих заходів, на нашу думку, сприятиме удосконаленню регіональної бюджетної політики, підвищенню її ефективності та досягненню перспективних завдань соціально-економічного розвитку держави та її регіонів.

Фінансовий розвиток регіонів України потребує, по-перше, більш ефективної державної політики, яка буде спрямована на розвиток інноваційного комплексу в регіонах. По-друге, процес наповнення місцевих бюджетів передбачає розробку нових підходів на регіональному та місцевому рівнях щодо проведення бюджетної політики, тобто необхідно поєднати принцип «бюджетного унітаризму» з елементами бюджетної децентралізації. Розвиток регіонів і врахування їх особливостей,

сприятиме більш ефективному використанні можливостей для нарощування доходної бази місцевих бюджетів.

Ключові слова: *фіскальна політика, фінансова децентралізація, фінансовий розвиток, державне регулювання, регіональне зростання.*

Постановка проблеми. Існуюча криза національної економіки, зростаючий державний борг підвищує роль фіскальної політики для забезпечення стабільних суспільних процесів та вимагає розвитку, в першу чергу, теоретичного базису. Курс на процес децентралізації влади в Україні почався з 2014 р. Щодо фінансової сфери, то урядом [1] був прийнятий Закон «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин», що передбачає зміну казначейського обслуговування бюджету та посилення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів.

Зміна законодавства, як визначають провідні фахівці [2] «...зміни до законодавства не вирішили головних проблем, оскільки цей закон не враховує інтереси місцевого самоврядування і ставлять під загрозу процес формування дієздатних територіальних громад». Дійсно, на наш погляд, зміни до Податкового та Бюджетного кодексів вимагають більш обґрунтованого застосування усіх методів та принципів для фіскальної децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реалізації фіскальної політики в регіональному аспекті присвячені дослідження О.Д. Василика, В.М. Геєця, Ю.Б. Іванова, Т.І. Єфименко, І.В. Караваєва, І.Р. Ковальова, А.І. Крисоватого, В.В. Кулешіра, І.О. Луніної, П.В. Мельника, О.В.Мещерякова, В.Л. Плескач, Л.Л. Тарангул, Л.М. Шабліста, Д.Г. Чернік. Але проблеми ефективної реалізації сучасної фіскальної політики залишаються актуальними.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження стало дослідження регіонального аспекту реалізації сучасної фіскальної політики.

Виклад основного матеріалу. Децентралізації, за своїм походженням трактується [3] як «... знищення, ослаблення або скасування централізації». Дослідження фіскальної децентралізації є актуальними, які носять дискусійний характер.

Наприклад, Д. Єфремов [4] дійшов до висновку, що «...фіскальний федералізм містить у собі складну дилему вибору: з одного боку, він посилює економічну ефективність у забезпеченні суспільними благами і створює перспективи поліпшення життя більш замороженої частини країни; з іншого боку, він несе загрозу посилення диференціації населення

за доходами, поглиблення майнового розшарування суспільства, зростання соціальної напруженості і нестабільності». Іванова О. [5] зауважує, що «...виходячи з сутності поняття «федералізація» та «податково-бюджетний федералізм» слід зазначити доцільність застосування останнього для нарощування потенціалу самодостатності регіонів України». Дійсно, для підвищення якості державного управління при євроінтеграційних процесах України, за висновками багатьох вчених [6] «...фіскальна децентралізація є безальтернативною, оскільки перенесення виробництва на субцентральний рівень і чітке розмежування функцій урядування належить до одних з важливих складових засад функціонування країн-членів ЄС». Ще, на наш погляд, існує цікавий погляд на процес фінансової децентралізації – це процес регіоналізації [7] «...під регіоналізмом можна розуміти взаємопов'язану політико-економічну систему, що забезпечує особливий статус регіональних утворень в політичній системі держави, участь регіонів в реалізації державної влади, їх відносно економічну та фіскальну самостійність в умовах унітарної держави». Можна зробити висновок, що основні суперечності між багатьма науковцями обумовлені у сприйнятті головних засад «фінансова федералізація» та «фінансова централізація».

Багато вітчизняних науковців [8], які займаються питаннями фінансової децентралізації, вказують на основні ризики, враховуючи сучасний стан в Україні – це слабка податкова база, відсутність дієвих інститутів контролю, децентралізація тіньового перерозподілу сконцентрованих раніше на рівні центрального уряду фінансових ресурсів.

«Інший аспект, який заважає – це недостатність існуючої законодавчої доходної бази для набуття самостійності територіальними громадами: високий ступінь концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті України, що скорочує діяльність місцевих бюджетів у вирішенні життєво-важливих соціально-економічних завдань; низька частка закріплених доходів у структурі надходжень до місцевих бюджетів; практика щорічної зміни видів податків, що зараховуються до місцевих бюджетів; другорядність місцевих податків і зборів порівняно із загальнодержавними; наявність місцевих податків, витрати на адміністрування яких перевищують надходження від них; невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами; відсутність єдиних стабільних нормативів відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів» [9].

Підсумовуюче вищевикладене, можна зробити висновки, що проблеми в Україні щодо фінансової децентралізації пов'язані із відсутністю інститутів центральної влади відмовитися від певної кількості своїх повноважень на користь органів місцевого самоврядування та їх

самостійності. Усі ці проблеми призводять до дисбалансу між різними її аспектами. Для підтримки забезпечення зобов'язань країни необхідно дотримуватися фіскальних правил «ці правила мають форму контролю бюджетного балансу, обмеження боргів, податків або контролю видатків і проведення референдумів для нових бюджетно-податкових ініціатив, Так, у майже у всіх країнах світу встановлені стелі на бюджетний дефіцит і рівень боргу» [9].

Необхідно також враховувати, що регіони України мають різний потенціал розвитку, що в кінцевому варіанті призводить до несиметричного розвитку. Тиссен У. [10] зауважує, що «муніципальна влада повинна брати на себе витратні повноваження в області асигнування щодо тих товарів і послуг, що надаються для суспільного споживання, попит на які може бути в значній мірі різним в різних населених пунктах, проте вони характеризуються значним переміщенням попиту. Крім того, вони можуть бути виконавцями витратних програм, які визначаються центральною владою і фінансується через трансферти щодо товарів і послуг, що надаються для суспільного споживання і характеризуються значним переміщенням попиту».

Проаналізуємо більш детально доходи місцевих бюджетів та їх частину у зведеному бюджеті України за 2015-2016 рр. (табл. 1).

З табл. 1 бачимо, що фіскальна децентралізація з 2015 р. знизила питому вагу надходжень місцевих бюджетів у структурі доходів зведеного бюджету всупереч її змісту, найнижчий рівень надходжень спостерігався у 2015 р., а найбільший – у 2007 р. Щодо ваги трансфертів, то навпаки – найнижчий рівень спостерігався у 2007 р., а найвищий рівень у 2005 р. Тобто, найбільша автономія за доходними повноваженнями місцеві бюджети мали у 2007 р.

Трансформація і структура податкових надходжень місцевих бюджетів за роки децентралізації наведено (табл. 2).

З табл. 2 бачимо, що в останні роки частка податків на доходи та на прибуток знижується, хоча у 2016 р. в абсолютному вимірі показник показав збільшення майже у 1,5 рази. Як у відносному так і в абсолютному вимірі зменшуються показники податку на власність та рентної плати. Значно зростає значущість місцевих податків та зборів, і як що у 2014 р. вони склали 8 млрд грн, то вже у 2016 р. – 42,3 млрд грн. Основним джерелом надходжень став акцизний податок.

Щодо доходної частини об'єднаних територіальних громад (ОТГ), то у 2016 р. власні надходження бюджетів зросли майже ніж у 3 рази порівняно з 2015 р., відбулося збільшення і показника власних доходів в розрахунку на 1 мешканця [12].

**1. Динаміка доходів місцевих бюджетів України
за 2015-2016 рр. [11]**

Показники	2005	2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Доходи місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів, млрд грн	30,3	62,4	72,4	86,6	100,9	105,2	101,1	120,3	170,1
Доходи зведеного бюджету, млрд грн	134,2	219,9	273,0	398,5	445,5	442,8	456,1	652,0	782,8
Питома вага доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у зведеному бюджеті України, %	22,58	28,38	26,52	21,73	22,65	23,76	22,17	18,45	21,73
Трансферти з державного бюджету до місцевих бюджетів, млрд грн	23,4	44,6	62,2	94,9	124,4	115,8	130,6	174,2	196,0
Питома вага трансфертів із державного бюджету в структурі доходів місцевих бюджетів, %	43,58	41,68	46,21	52,29	55,22	52,40	56,37	59,15	53,54

Для більш повної картини щодо фіскальної регіональної політики, необхідно проаналізувати також і динаміку видатків місцевих бюджетів (табл. 3).

2. Структура податкових надходжень місцевих бюджетів України за 2010-2016 рр., % [11]

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Податкові надходження місцевих бюджетів	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості, в т.ч.	76,4	74,42	71,68	71,60	71,94	60,29	57,73
ПДФО	75,44	73,87	71,21	70,83	71,59	55,91	53,71
Податки на вартість	2,81	0,96	0,82	0,66	0,46	0,01	0,0114,50
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	14,50	17,65	17,72	16,45	16,72	2,14	1,70
Внутрішні податки на товари та послуги	2,37	1,23	1,40	1,54	0,23	7,84	7,90
Інші податки, в т.ч.	4,14	5,66	8,28	9,87	10,65	29,63	32,61
єдиний податок	2,81	2,74	5,59	7,24	8,48	11,20	11,71

З табл. 3 можна побачити, що питома вага видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті за останні роки децентралізації (у 2015-2016 рр. – 41 %) є нижчою відносно минулих років. Але питома вага видатків, що фінансується за рахунок доходів місцевих бюджетів дещо збільшилася, а це підтверджує, що до процесу фіскальної децентралізації була більш фіскальна автономія.

Значна диференціація доходів і видатків у розрахунку на 1 особу – це вагома проблема для місцевих бюджетів України. За розрахунками відділу статистики державних фінансів Управління аналізу бюджету Міністерства фінансів України [13] наведено, що «...в Україні завдяки процедурі фінансового вирівнювання сукупні видатки місцевих бюджетів на 1 мешканця у 2011 р. практично вирівнювалися, про що свідчить коефіцієнт варіації». Однак, за висновками Слухай С. [14] «...стосовно видатків на ЖКГ і місцеву економіку цього сказати не можна – коефіцієнти варіації є на порядок вищими. Це означає, що місцеві органи влади, незважаючи на неможливість впливати на поведінку суб'єктів господарювання з допомогою податкової політики, можуть

використовувати кошти для створення кращих умов господарювання, що впливає, насамперед, на просторовий рух виробничих капіталів».

3. Динаміка видатків місцевих бюджетів України за 2007-2016 рр. [11]

Показники	2005	2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Видатки місцевих бюджетів, млрд грн	53,3	104,8	136,2	181,0	222,6	219,8	225,6	280,0	350,5
Видатки зведеного бюджету, млрд грн	141,7	226,0	307,4	416,8	492,4	515,8	523,1	679,9	835,8
Питома вага видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, %	37,61	46,37	44,31	43,43	45,21	43,46	43,13	41,18	41,94
Доходи місцевих бюджетів без врахування міжбюджетних транс-фертів, млрд грн	30,3	62,4	72,4	86,6	100,9	105,2	101,1	120,3	170,1
Питома вага видатків, що фінансується за рахунок доходів місцевих бюджетів, %	56,85	59,54	53,16	47,85	45,33	47,86	44,81	42,96	48,53

В умовах фіскальної децентралізації також є нерівномірним і розподіл міжбюджетних трансфертів. За висновками автора [15], яка провела і представила розрахунки за базовою, реверсною дотаціями, освітньою та медичною субвенціями на 1 мешканця за 2015-2016 рр. згрупувала області: «області з найнижчим рівнем міжбюджетних трансфертів (до 500 грн на 1 мешканця) – Донецька та Луганська області через бойові дії; області з низьким рівнем міжбюджетних трансфертів (від 501 до 700 грн на 1 мешканця) – Дніпропетровська, Київська, Одеська, Львівська, Полтавська та Харківська області протягом 2015-2016 рр. та Вінницька, Закарпатська, Кіровоградська, Сумська області у 2016 р.; області з середнім рівнем міжбюджетних трансфертів (від 701 до 900 грн на 1 мешканця) – Волинська, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська,

Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька та Чернігівська області; найвищий рівень міжбюджетних трансфертів у м. Києві – більше 1830 грн. на 1 мешканця.

Областями-донорами залишаються регіони, які більш потужні у промисловості і, в загалі більш розвинені, а саме: Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Полтавська та Харківська. Тобто, можна констатувати, що існує горизонтальний дисбаланс щодо фіскальної децентралізації в Україні, а це, в свою чергу, може призвести до загострення міжрегіональних конфліктів.

Фіскальна децентралізація та її оцінка наведена (табл. 4).

4. Оцінка фіскальної децентралізації України за 2007-2017 рр. [11]

Показники	2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Фіскальна автономія, %	59,54	53,16	47,85	45,33	47,86	44,81	42,96	48,53
Фіскальна значущість, %	46,37	44,31	43,43	45,21	43,46	43,13	41,18	41,94
Індекс фіскальної децентралізації, %	52,55	48,53	45,58	45,27	45,61	43,96	42,06	45,11

З табл. 4 видно, що найвищий індекс фіскальної децентралізації України спостерігався у 2007 р. «Це пов'язане із деяким розширенням економічної самостійності місцевих органів влади, зокрема у сфері формування місцевих бюджетів, що було викликано намаганням центральних органів влади проведення адміністративно-територіальної реформи, яка передбачала, зокрема підвищення рівня відповідальності регіональних еліт за наслідки обраної соціально-економічної політики» [16].

До ризиків сучасного етапу реформи адміністративно-територіального устрою можна віднести: ризики дисбалансу між інтересами, політичні ризики, ризики поглиблення територіальних диспропорцій, ризики недостатньої керованості, ризики непослідовності, ризики соціального невдоволення [17].

Висновки. Вищевикладений аналіз дає підстави для низки висновків:

- невирішеність економічних та політичних проблем є не найкращим фоном для проведення реформи фінансової децентралізації;
- етапи втілення реформи демонструє її непослідовність, що може призвести до політичних та соціально-економічних загроз;

- здійснення реформу без відповідного законодавчого забезпечення унеможлиблює поєднання інтересів усіх учасників;
- децентралізація має супроводжуватися адекватною бюджетною децентралізацією, потребує масштабної фінансової допомоги з боку держави;
- найважливішим завданням реформи це створення умов для активізації потенціалу саморозвитку регіонів – економічного, людського, громадської активності й відповідальності тощо.

Практична реалізація цих заходів, на нашу думку, сприятиме удосконаленню регіональної бюджетної політики, підвищенню її ефективності та досягненню перспективних завдань соціально-економічного розвитку держави та її регіонів.

Фінансовий розвиток регіонів України потребує, по-перше, більш ефективної державної політики, яка буде спрямована на розвиток інноваційного комплексу в регіонах. По-друге, процес наповнення місцевих бюджетів передбачає розробку нових підходів на регіональному та місцевому рівнях щодо проведення бюджетної політики, тобто необхідно поєднати принцип «бюджетного унітаризму» з елементами бюджетної децентралізації. Розвиток регіонів і врахування їх особливостей, сприятиме більш ефективному використанні можливостей для нарощування доходної бази місцевих бюджетів.

Фіскальна децентралізація за останні роки (2015-2016 рр.) знизила питому вагу надходжень місцевих бюджетів у структурі доходів зведеного бюджету, а обмеженість дохідних повноважень не дозволяє регіонам набути відповідного рівня автономії, що знижує фінансову спроможність. Питома вага видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті є нижчою попередніх років, але питома вага видатків фінансованих за рахунок доходів місцевих бюджетів збільшилася, а це свідчить про більшу фінансову автономію за видатками. У роботі виявлено «горизонтальний дисбаланс» територіального регіонального розвитку, в першу чергу із-за недосконалість міжбюджетних трансфертів. Тобто існує проблема у злагоджені усіх тенденцій. На сьогодні Україна має середній рівень фіскальної децентралізації і має позитивний прогноз на майбутнє.

Бібліографічний список: 1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014;79-VIII /Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2015. – № 12. – Ст. 76. 2. Ставерська Т.О. Реформування міжбюджетних відносин в Україні / Т.О. Ставерська, І.Л. Шевчук // Scientific Journal “ScienceRise”. – 2015. – № 6/3(11). – С. 29-34. 3. Словник

- іншомовних слів / [видання друге, виправл. і доповн.]; за ред. О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 967 с.
4. Єфремов Д.П. Фіскальна федералізація України: можливості та загрози / Д.П. Єфремов // Регіональна економіка та управління. – Донецьк. – 2014. – № 2. – С. 81-84.
5. Іванова О.Ю. Термінологічний апарат регіонального саморозвитку / О.Ю. Іванова // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2015. – № 819. – С. 410-419.
6. Кічурчак М.В. Тенденції та перспективи розвитку фіскальної децентралізації в практиці відтворення суспільних благ в Україні / М.В. Кічурчак // Економічний форум. – 2016. – № 3. – С. 272-280.
7. Сардарян Г.Т. Регионализация и федерализация в контексте трансформации форм политико-территориального устройства государства / Г.Т. Сардарян // Политика и общество. – 2014. – № 6. – С. 668-674.
8. Касич А.О. Теоретичні аспекти впливу процесів децентралізації на економічний розвиток країни / А.О. Касич // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №8. – С. 16-21.
9. Рябокониць О.О. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в умовах фіскальної децентралізації та шляхи їх оптимізації / О.О. Рябокониць // Вісник економічної науки України. – 2015. – №2. – С. 85-88.
10. Тиссен У. Анализ современных моделей бюджетного федерализма на основе социально-экономической эффективности межбюджетных отношений. Теория, опыт стран ОЭСР, анализ ситуации в России / У. Тиссен. – М.: Российско-Европейский Центр Экономической Политики (РЭЦЭП). – 2005. – 54 с.
11. Державна казначейська служба України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>;
12. Децентралізація виконання доходів місцевих бюджетів за 2016 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua>.
13. Статистичний збірник «Бюджет України 2014». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin/file>.
14. Слухай С.В. Інституційні переумови розвитку української економіки під кутом зору теорії фіскального федералізму другої генерації / С.В. Слухай // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 50-57.
15. Рекова Н.Ю., Істюхіна Ю.А. Особливості процесу фіскальної децентралізації в Україні // Н. Рекова, Ю. Чистюхіна / Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія «Економіка». – 2017. – № 4 (77). – С. 96-105.
16. Ливдар М.В. Аналітична оцінка місцевих бюджетів / М.В. Ливдар // Ефективність державного управління. – 2014. – Вип. 38. – С. 519-528.
17. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень

імені М.І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2017. – 120 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

Крыленко Д.В. Региональный аспект реализации современной фискальной политики. Целью нашего исследования стало исследование регионального аспекта реализации современной фискальной политики. Проблемы в Украине по финансовой децентрализации связанные с отсутствием институтов центральной власти, которые способны отказаться от определенного количества своих полномочий в пользу органов местного самоуправления и их самостоятельности. Все эти проблемы приводят к дисбалансу между различными ее аспектами.

Необходимо также учитывать, что регионы Украины имеют разный потенциал развития, что в конечном варианте приводит к несимметричному развитию. На основе проведенного анализа, можно сделать следующие выводы: нерешенность экономических и политических проблем является не лучшим фоном для проведения реформы финансовой децентрализации; этапы воплощения реформы демонстрирует ее непоследовательность, что может привести к политическим и социально-экономическим угроз; осуществления реформ без соответствующего законодательного обеспечения исключает сочетания интересов всех участников; децентрализация должна сопровождаться адекватной бюджетной децентрализацией, требует масштабной финансовой помощи со стороны государства; важнейшей задачей реформы это создание условий для активизации потенциала саморазвития регионов - экономического, человеческого, общественной активности и ответственности и тому подобное.

Практическая реализация этих мер, по нашему мнению, будет способствовать совершенствованию региональной бюджетной политики, повышению ее эффективности и достижению перспективных задач социально-экономического развития государства и его регионов.

Финансовое развитие регионов Украины требует, во-первых, более эффективной государственной политики, которая будет направлена на развитие инновационного комплекса в регионах. Во-вторых, процесс наполнения местных бюджетов предусматривает разработку новых подходов на региональном и местном уровнях по проведению бюджетной политики, то есть необходимо совместить принцип «бюджетного унитаризма» с элементами бюджетной децентрализации. Развитие регионов и учета их особенностей, будет способствовать более эффективном использовании возможностей для наращивания доходной базы местных бюджетов.

Ключевые слова: фискальная политика, финансовая децентрализация, финансовое развитие, государственное регулирование, региональный рост.

Krylenko D.V. Regional aspect of the implementation of modern fiscal policy. The purpose of our study was to study the regional aspect of the implementation of modern fiscal policy. The problems in Ukraine with regard to financial decentralization are related to the absence of central government institutions that can refuse a certain number of their powers in favor of local self-government and their independence. All these problems lead to an imbalance between its various aspects.

It should also be taken into account that the regions of Ukraine have different development potential, which ultimately leads to asymmetric development. On the basis of the analysis, the following conclusions can be drawn: the unresolved economic and political problems are not the best background for a reform of financial decentralization; the stages of implementation of the reform demonstrate its inconsistency, which may lead to political and socio-economic threats; the implementation of reforms without appropriate legislative provision makes it impossible to combine the interests of all participants; decentralization must be accompanied by adequate budget decentralization, and requires large-scale financial assistance from the state; the most important task of the reform is to create conditions for activating the potential of self-development of regions - economic, human, public activity and responsibility, etc.

The practical implementation of these measures, in our opinion, will contribute to the improvement of the regional budget policy, increase its efficiency and achieve the perspective tasks of socio-economic development of the state and its regions.

Financial development of the regions of Ukraine requires, firstly, a more effective state policy aimed at developing the innovation complex in the regions. Secondly, the process of filling local budgets involves the development of new approaches at the regional and local levels on budget policy implementation, that is, it is necessary to combine the principle of "budget unitary" with elements of fiscal decentralization. The development of regions and their peculiarities will help to make more effective use of opportunities for increasing the revenue base of local budgets.

Key words: fiscal policy, financial decentralization, financial development, state regulation, regional growth.

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2017 р.